

К.І. ПОНОМАРЬОВА
Л.А. ГАЙОВА

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ
для державної підсумкової атестації
з української мови
для загальноосвітніх навчальних закла-
дів
з навчанням українською мовою

4 КЛАС

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Київ
Центр навчально-методичної літератури
2013

Пояснювальна записка для вчителя

Пропоновані в посібнику комбіновані контрольні роботи призначені для державної підсумкової атестації учнів 4 класу з української мови (мови навчання). Їх зміст розроблено відповідно до вимог базової навчальної програми з української мови для 1–4 класів (Програми для 1–4 класів середньої загальноосвітньої школи. – К.: Початкова школа, 2006; 2007).

Комбіновані контрольні роботи передбачають перевірку мовленневих і правописних умінь учнів, а також їхньої здатності практично застосовувати здобуті мовні знання. Для перевірки мовленневих умінь пропонуємо учням написати зв'язний текст на задану тему, правописних – списати запропонований текст. Мовні знання й уміння перевіряємо за допомогою завдань тестового характеру.

Атестаційні контрольні роботи з української мови містять сім завдань, серед яких: *три тестових завдання* закритого типу, що передбачають вибір однієї правильної відповіді з трьох запропонованих варіантів; *одне завдання на встановлення відповідності*, в якому треба з'єднати лініями або стрілочками відповідні частини; *одне відкрите завдання*, що виконується письмово; *текст для списування* (55–60 слів) і *творче завдання* – написання тексту на задану тему (5–7 речень).

Оцінювання комбінованих контрольних робіт здійснюється відповідно до наказу МОНмолодьспорту України від 13.04.11 № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі середньої загальної освіти» таким чином:

– кожне тестове завдання закритого типу і завдання на встановлення відповідності оцінюємо **1 балом**;

– відкрите завдання – **2 балами** (якщо таке завдання виконано частково, учень одержує **1 бал**);

– списаний текст – **3 балами**, якщо учень не допустив помилок; **2 балами**, якщо допущено 1–3 помилки; **1 балом**, якщо допущено 4 і більше помилок;

– творче завдання оцінюємо **3 балами**: **1 бал** за зміст висловлювання, **1 бал** за використання виражальних засобів мови (порівнянь, епітетів, синонімів тощо), **1 бал** за грамотність (враховуються помилки лише на ті правила, вивчення яких передбачено навчальною програмою для початкової школи).

Максимальна кількість балів за правильно виконану роботу становить **12**.

Інструкція для учня

1. Контрольна робота з української мови містить 7 завдань.
2. Перед виконанням кожного завдання уважно його прочитай. Якщо якесь завдання тобі незрозуміле, пропусти його і спробуй виконати після того, як упорашся з іншими завданнями.
3. У завданнях **1, 2, 3** вибери правильну відповідь із трьох запропонованих варіантів і обведи букву, яка стоїть біля цієї відповіді. **Н а п р и к л а д:**
  1. Скільки звуків у слові **джерельна**? Вибери правильну відповідь.
    - А дев'ять
    - Б вісім
    - В** сім
  4. У завданні **4** знайди відповідні частини і з'єднай їх лініями або стрілочками.
  5. Завдання **5** виконай письмово.
  6. У завданні **6** прочитай текст і уважно спиши його.
  7. У завданні **7** напиши текст із 5–7 речень на задану тему, обов'язково використовуй яскраві, образні слова.
  8. Після виконання роботи уважно перевір її.

Бажаємо тобі успіху!

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

ВАРІАНТ 1

1. Вибери прислівник, яким можна замінити вислів **як грім серед ясного неба**.

- А голосно
- Б несподівано
- В страшно

2. Визнач відмінок виділеного прикметника.

Суниць хлопці назбирали мало, зате двох **молодих** їжаків побачили.

- А родовий
- Б знахідний
- В місцевий

3. Вибери буквосполучення, яке треба дописати замість крапок у виділеному слові.

Уранці ти встаєш, **умива...**, снідаєш і йдеш до школи.

- А -єся
- Б -єшся
- В -єся

4. Покажи стрілочкою звукову модель поданого слова.

яблуко •

- = • - - • - •
- - - • - •
- - = • =

5. Побудуй питальне речення за змістом поданого розповідного. Запиши утворене речення.

Промінь Сонця досягає Землі за вісім хвилин.

---

6. Прочитай і спиши текст.

Колись давно наші предки називали своїх синів Левами. Напевно, хотіли, щоб виростали вони дужими і відважними.

Таке ім'я дав своєму старшому синові й галицький князь Данило Романович. А в тисяча двісті сорок першому році побудував князь місто і на честь свого улюбленця назвав його Львів.

Але існує ще одна легенда. Вона стверджує, що місто Львів збудував сам Лев Данилович.

За Дмитром Чередниченком

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

ВАРІАНТ 2

1. Вибери прислівник, яким можна замінити вислів **як сніг на голову**.

- А легко
- Б несподівано
- В холодно

2. Визнач відмінок виділеного прикметника.

Дорогою додому Миколка і Вітя підібрали в канаві **безпритульного** цуцика.

- А родовий
- Б знахідний
- В місцевий

3. Вибери буквосполучення, яке треба дописати замість крапок у виділеному слові.

У вікно заглядає й **усміха..** привітне сонечко.

- А -єтьця
- Б -єця
- В -ється

4. Покажи стрілочкою звукову модель поданого слова.

хом'як •

- = • - - • -
- - • - • -
- - • - = • -

5. Побудуй питальне речення за змістом поданого розповідного. Запиши утворене речення.

Температура на поверхні Сонця сягає шести тисяч градусів за Цельсієм.

---

6. Прочитай і спиши текст.

Колись Дніпро був дуже широким. З одного берега річки другого не було видно. Тоді поселилися на дніпрових кручах три брати із сестрою. Старшого звали Кий, середнього – Щек. Наймолодший мав ім'я Хорив. Сестру їхню звали Либідь.

Збудували брати над Дніпром місто. І на честь старшого брата назвали його Київ.

Так розповів про заснування Києва літописець Нестор у тисяча сто тринадцятому році.

За Ігорем Калинцем

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

ВАРІАНТ 1

1. Вибери закінчення, яке матимуть подані іменники в орудному відмінку.

Марія, лінія, олія.

А -єю

Б -ою

В -єю

2. Визнач відмінок виділеного прикметника.

Дорога привела нас до **похмурого** старого замку.

А родовий

Б давальний

В місцевий

3. Вибери рядок, у якому подано займенники лише 1-ї особи однини.

А тебе, мене, вас

Б мені, мною, мене

В йому, тобі, ми

4. Покажи стрілочкою, який числівник відповідає на вказане питання.

дванадцятий •

сорок перший •

дев'ятий •

• скільки?

двісті шістнадцять •

тридцятий •

сто другий •

5. Добери й запиши прислівники, якими можна замінити подані вирази.

Як кіт наплакав – _____

На весь голос – _____

6. Прочитай і спиши текст.

Під час розкопок на території нашої держави часто знаходять монети, мечі із зображенням тризуба. Що він означав для українців у далекі, незапам'ятні часи? Єдиної відповіді на це запитання історики не дають.

Одні вважають, що тризуб символізує повітря, воду і землю. Інші переконані, що це булава – символ влади. Є думка про те, що це зображення сокола – сильного, розумного і сміливого птаха.

За Михайлом Слабошпицьким

---

7. Що ти знаєш про герб нашої держави? Де тобі доводилося його бачити? Напиши про це текст-розповідь (5–7 речень).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

ВАРІАНТ 2

1. Вибери закінчення, яке матимуть подані іменники в орудному відмінку.

Гривня, земля, каша.

А -єю

Б -ою

В -єю

2. Визнач відмінок виділеного прикметника.

У високому холодному небі повільно пливуть хмари.

А родовий

Б давальний

В місцевий

3. Вибери рядок, у якому подано займенники лише 2-ї особи однини.

А йому, я, нею

Б вам, нам, їм

В тебе, тобою, тобі

4. Покажи стрілочкою, який числівник відповідає на вказане питання.

сто тринадцять •

двадцять •

п'ятдесят •

дев'яносто шість •

дев'яностий •

сім •

• який?

5. Добери й запиши прислівники, якими можна замінити подані вирази.

Рукою подати – _____

Повзе як черепаха – _____

6. Прочитай і спиши текст.

Державним символом України є синьо-жовте знамено. Його кольори символізують чисте небо і житнє поле.

Прапори з'явилися на нашій землі в давні часи. Деякі вчені вважають, що спочатку вони були одноколірні. З часом стали поєднуватися різні барви. Найпоширеніші зображення на прапорах – небесні світила, хрести, тварини.

Дуже різноманітні прапори мали козаки. Кожен з них був витвором мистецтва. Нести прапори доручалося найхоробрішим воїнам.

За Михайлом Слабошпицьким

---

7. Що ти знаєш про прапор нашої держави? Де тобі доводилося його бачити? Напиши про це текст-розповідь (5–7 речень).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

ВАРІАНТ 1

1. Вибери словосполучення, у якому прикметник ужито в переносному значенні.

- А м'який хліб
- Б м'яка подушка
- В м'яке серце

2. Знайди в реченні займенник у формі родового відмінка.

Я пішов до намету, і гусенята побігли за мною, щоразу здійснюючи крик, коли я від них віддалявся.

- А я
- Б мною
- В них

3. Вибери закінчення, яке матиме дієслово **мовчати** у формі 2-ї особи множини теперішнього часу.

- А -ете
- Б -єте
- В -ите

4. Покажи стрілочкою синонім до поданого слова.

- несподівано •
- раптом
  - швидко
  - послідовно

5. Спиши слова за алфавітом. Постав у кожному наголос.

Чотирнадцять, сантиметр, завдання, човен, добуток, посередині.

---

6. Прочитай і спиши текст.

Було це понад п'ятсот років тому. Наш край поневолили завойовники. Важко стало жити українському народові. І почали люди втікати в пониззя Дніпра, за його кам'яні пороги, де слалися дикі степи. Втікачі називали себе козаками. Тобто вільними людьми.

На островах, що лежали посеред бистрої дніпрової води, вони заснували Запорозьку Січ, грізне бойове укріплення. Запорожці були витривалі, сильні, кмітливі, хоробрі.

За Михайлом Слабошпицьким

---

7. Які фільми чи телепередачі ти любиш дивитися? Чому? Напиши про це текст-міркування (5–7 речень).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

ВАРІАНТ 2

1. Вибери словосполучення, у якому прикметник ужито в переносному значенні.

- А гостра пилка
- Б гостре слово
- В гострий ніж

2. Знайди в реченні займенник у формі родового відмінка.

Я доглядав моїх вихованців, часто кликав, щоб погодувати, і вони стрімголов бігли до мене.

- А я
- Б вони
- В мене

3. Вибери закінчення, яке матиме дієслово *допомагати* у формі 2-ї особи множини теперішнього часу.

- А -єте
- Б -ете
- В -їте

4. Покажи стрілочкою синонім до поданого слова.

- незабаром •
- потім
  - скоро
  - пізніше

5. Спиши слова за алфавітом. Постав у кожному наголос.

Олень, дециметр, читання, одинадцять, вірші, український.

---

6. Прочитай і спиши текст.

Більше тисячі років тому київським князем був Ярослав, прозваний Мудрим. Він шанобливо ставився до книг. Зібрав величезну бібліотеку, про яку із заздрістю говорили в європейських країнах.

Своїм сином Ярослав написав послання. У ньому він закликав синів жити в мирі, дружбі та злагоді. Сам князь не любив воювати, переймався мирними справами. За його князівства з'явилося багато храмів, монастирів.

За Михайлом Слабошпицьким

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

ВАРІАНТ 1

1. Визнач, яке слово в реченні є прислівником.

Раптом на обрії заграло сонячне проміння.

- А раптом
- Б заграло
- В сонячне

2. Знайди в реченні займенник 2-ї особи однини.

Ми дуже любим рідний край – і ти, і він, і я. (*Гурген Борян*)

- А ми
- Б ти
- В він

3. Вибери речення, у якому прикметник **справжній** ужито в знахідному відмінку однини.

- А Я пишаюсь своїм справжнім другом.
- Б Дуже важливо мати справжнього друга.
- В Справжньому другові завжди можна довірити свою таємницю.

4. Покажи стрілочками відповідні групи слів.

синоніми •	• працювати, лінуватися
антоніми •	• працювати, трудитися

5. Спиши речення, записуючи числівники словами.

Я прокидаюсь о 7 годині. Через 20 хвилин снідаю і йду до школи.

---

6. Прочитай і спиши текст.

Весняне сонечко зазирає до кімнати. Галина Петрівна сумно поглядає у вікно. Учні біжать до школи, а вона сьогодні лежить хвора. Серце не дає навіть поворохнутись.

Раптом хтось стукає в двері. Відчинила внучка Мар'янка. Зайшов Юрко. Він переборює своє збентеження і подає вчительці кілька синеньких пролісків. Потім розповідає про шкільні справи і біжить до школи.

В очах Галини Петрівни засвітилась радість.

За Миколою Петренком

---

7. За що ти хочеш подякувати своїй першій учительці (першому вчителю)? Напиши про це текст-розповідь (5–7 речень).

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

ВАРІАНТ 2

1. Визнач, яке слово в реченні є прислівником.

У лісі голосно щебетало веселе птаство.

- А голосно
- Б щебетало
- В веселе

2. Знайди в реченні займенник 1-ї особи множини.

Ми завжди думаєм одне – і ти, і він, і я. (*Гурген Борян*)

- А ми
- Б ти
- В я

3. Вибери речення, у якому прикметник **верхній** вжито в родовому відмінку однини.

- А У клас ми заходимо без верхнього одягу.
- Б Верхній одяг усі учні знімають у гардеробі.
- В Не дозволяється заходити в їдальню у верхньому одязі.

4. Покажи стрілочками відповідні групи слів.

синоніми •	• радіти, веселитися
антоніми •	• радіти, сумувати

5. Спиши речення, записуючи числівники словами.

Велика перерва у школі розпочинається після 3 уроку. Вона триває 15 хвилин.

---

6. Прочитай і спиши текст.

Лагідно світить сонце, стоять у барвистих шатах дерева. Вулицями й стежками поспішають до школи хлопчики і дівчатка. Школа відчиняє їм свої двері. Гамірно, весело на шкільному подвір'ї. Осяяні сонцем шкільні вікна гостинно запрошують учнів до просторих класів. Запрошують до напруженого, але цікавого навчання, до радісних шкільних свят.

Ось пролунав довгожданий дзвінок. До класу зайшла привітна вчителька Ольга Дмитрівна. Розпочинається урок.

За *Олександром Єфімовим*

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 5

ВАРІАНТ 1

1. Визнач, які букви пропущено в числівнику *одина..ять*.

А -тц-

Б -дц-

В -цц-

2. Вибери словосполучення, у якому прикметник *старий* ужито недоречно.

А старий журнал

Б старий борщ

В старий чоловік

3. Вибери закінчення, яке матиме дієслово *мандрувати* у формі 2-ї особи множини теперішнього часу.

А -ете

Б -їте

В -єте

4. Покажи стрілочкою початкову форму поданого займенника.

зі мною •

• МИ

• ВОНИ

• Я

• ВОНА

5. Утвори й запиши прислівники від поданих слів.

Ранок, зима, ніч, веселий, добрий.

---

6. Прочитай і спиши текст.

Жінки та дівчата в Україні завжди вишивали рушники. Українські рукодільниці зображували на них ромби, квадрати, квіти, птахів.

Вишиті рушники вважалися священними оберегами. Рушник супроводжував людину все її життя. Під час шлюбу молоді ставали на весільний рушник. Дорогому гостеві на рушнику підносили хліб і сіль. А коли син вирушав у далеку дорогу, мати дарувала йому рушник як оберіг від лиха.

За Василем Скуратівським
